

Opgave Bestuur en organisatie

Portefeuillehouder(s):	Luzette Kroon, Cees Pieter van Burgsteden, Remco van Maurik, Gerben de Boer, Monique Plantinga en Frank Jorna
Organisatie:	Opgaven Strategie en Omgeving, Assetmanagement en Bedrijfsvoering

Waar zijn we van?

We zorgen ervoor dat ons bestuur en onze organisatie toegerust zijn op het uitvoeren van de taken, nu en in de toekomst. Daartoe hebben we drie opgaven ingericht, namelijk Strategie & Omgeving, Assetmanagement en Bedrijfsvoering.

Strategie & Omgeving wil bestuur en organisatie toerusten op de maatschappelijke ontwikkelingen die van betekenis zijn voor het waterschapswerk, nu en in de toekomst. Door stil te staan bij de vraag wat mogelijk over enkele jaren de agenda bepaalt, kunnen we ons tijdig én beter voorbereiden op de voor ons relevante ontwikkelingen. We bepalen de lange termijndoelen en richting van de organisatie, in nauwe verbinding met de samenleving. Kernwoorden voor deze opgave zijn: vooruitkijken, vernieuwen, samenwerken en onszelf positioneren als waterautoriteit, die spreekt namens het water.

Assetmanagement staat voor de ontwikkeling van professioneel beheer en onderhoud van onze infrastructuur waarmee we bijdragen aan de strategische (beleids-)doelen van Wetterskip Fryslân. We willen de organisatie ontwikkelen van traditionele beheersorganisatie naar een strategische assetmanagementorganisatie. We willen het mogelijk maken dat we in de toekomst op basis van betrouwbare informatie keuzes kunnen maken, waarbij we kijken naar de prestaties die van onze assets worden verwacht, naar de risico's die Wetterskip Fryslân loopt bij achterblijvende prestaties en naar de kosten die met onze assets gemoeid zijn.

Bedrijfsvoering is ondersteunend aan onze primaire opgaven. Streven is de dienstverlening in te richten op de uitdagingen waar we als Wetterskip voor staan en komen te staan. Naast het op niveau houden van de huidige diensten, steken we in 2025 daarom ook tijd en geld in de vernieuwing en verbeteringen van de processen.

Trends en ontwikkelingen

De wereld en Nederland zijn de laatste jaren heftig in beweging. De oorlog tussen Rusland en Oekraïne, invoering van handelstarieven vanuit Amerika en andere geopolitieke spanningen brengen veel onrust met zich mee. Het is nog onduidelijk hoe deze onrust en onzekerheden precies van invloed zijn op uitvoering van onze taken als Waterschap, maar aannemelijke effecten zijn minder economische groei en verdere prijsstijgingen met alle gevolgen van dien. Ook zouden ze een rechtstreeks bedreiging kunnen vormen voor onze taakuitoefening (door bijvoorbeeld een cyberaanval). We zullen ons daarom hierop verder voorbereiden.

De klimaatverandering heeft een grote invloed op ons werk. Doordat steeds meer landen zich terugtrekken uit de wereldwijde klimaatmitigatieafspraken, neemt de kans toe dat de doelstellingen van Parijs niet gehaald gaan worden. Daardoor zullen de gevolgen van klimaatverandering voor ons als Wetterskip de komende jaren volop van kracht blijven. Om klimaatverandering tegen te gaan voeren we ons klimaatprogramma uit. Ook hebben we de BOvi opgesteld, waarin we onze visie geven op een klimaatrobuust watersysteem. Het blijft onverminderd belangrijk om ervoor te zorgen dat water en bodem sturend worden in de ruimtelijke ordening.

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied is in de ijskast gezet. Het ministerie LNVN heeft in november 2024 een aanpak volgens Ruimte voor Landbouw en Natuur (RLN) toegelicht. In deze RLN-aanpak is water onderbelicht vergeleken met het NPLG, terwijl de opgaven voor voldoende en schoon water blijven staan. We moeten nu een andere route kiezen om onze plannen, het liefste samen met de andere overheden (als één overheid) en gebiedsgericht, tot uitvoering te brengen.

De verontreiniging van ons water is en blijft een strategisch onderwerp. We hebben ook aandacht voor energie en biodiversiteit (ter ondersteuning van onze opgaven) en we verwachten dat deze onderwerpen prominent op de agenda blijven staan om betrouwbaar en toekomstbestendig te kunnen zijn.

In deze tijden met meer afstand tussen burger en overheid zullen we in nauwe verbinding met onze omgeving moeten staan om draagvlak te krijgen voor de veranderingen die nodig zijn in het watersysteem. We willen erkend worden als waterautoriteit, zodat we invloed kunnen uitoefenen en de waterbelangen behartigen.

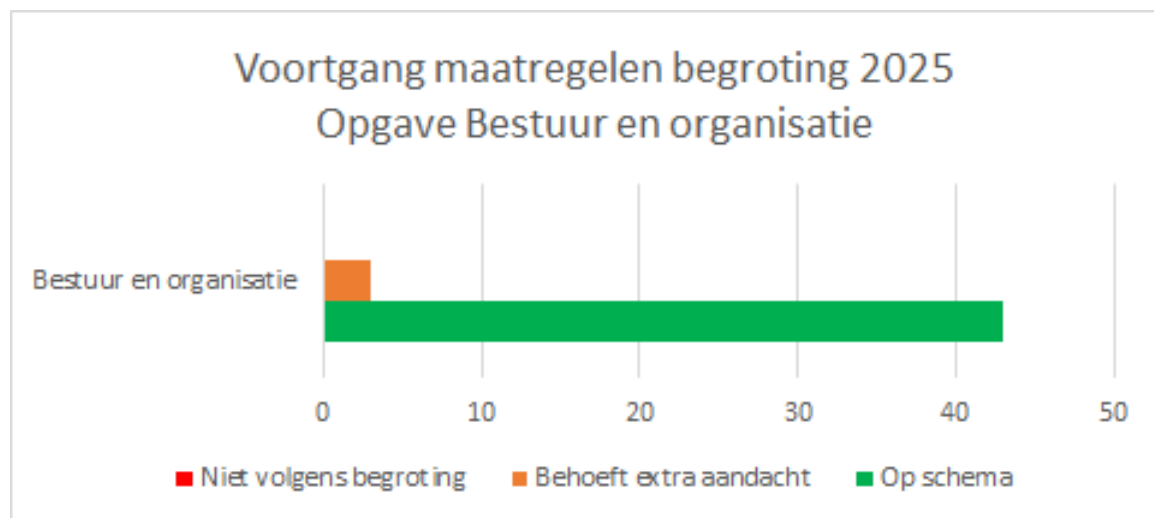
We ontwikkelen ons naar een strategische assetmanagementorganisatie. Het stelt ons in staat om de juiste balans tussen prestaties, risico's en kosten te hebben. Deze afweging wordt belangrijker, omdat onze opgaven en dus kosten toenemen.

De digitalisering, krapte aan grondstoffen en arbeidskrachten hebben invloed op onze organisatie. Het is essentieel om bij te blijven, zodat we digitale innovaties tot stand kunnen brengen en datagedreven kunnen werken. We verbeteren onze bestaande informatiesystemen en werken tegelijkertijd aan een digitale transformatie. Dit zal invloed hebben op de manier waarop wij ons werk doen en daarom werken we aan een visie op onze organisatie. Hoewel data en technologie essentieel zijn voor ons werk, is het van cruciaal belang dat we de menselijke factor niet uit het oog verliezen. Uiteindelijk zijn het de mensen die ons werk doen. Hoe behouden we onze medewerkers en hoe zorgen we dat we een aantrekkelijke werkgever zijn?

In de afgelopen jaren is vanuit de Unie gewerkt aan het opstellen van een nieuwe Aanbestedingsbeleid voor de waterschappen. Doel is dit jaar een nieuw beleid voor Wetterskip Fryslân vast te stellen. Op dit moment wordt er energie gestoken in het zo uniform mogelijk realiseren van het beleid voor alle waterschappen. Wanneer hierdoor teveel vertraging optreedt, zullen we op enig moment met een eigen voorstel komen. Reden hiervoor is dat het huidige beleid te gedateerd is en niet meer aansluit op de bestaande wetgeving waar het gaat om aanbesteden.

Voortgang

In onderstaande tabel is de voortgang van *de maatregelen* aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

We hebben de volgende voortgang geboekt in 2025:

- We hebben een startnotitie voor het Waterbeheerprogramma opgesteld, waarmee helder is gemaakt welke stappen nodig zijn om eind 2027 dit document ter goedkeuring voor te kunnen leggen aan het algemeen bestuur.
- We hebben een energievisie opgesteld om aan te geven hoe we een betrouwbare, beschikbare en betaalbare energievoorziening gaan vormgeven.
- Ons waterschapserfgoed brengen we nu in kaart. Dit is de eerste stap in het project voor het opstellen van ons waterschapserfgoedbeleid. De startnotitie is ook gedeeld met het algemeen bestuur.
- We werken steeds vaker met startnotities voor het dagelijks en algemeen bestuur om aan de start de bestuurlijke wensen al beter te kunnen ophalen in plaats van aan het eind.

- Vanuit onze rol als waterautoriteit hebben we drie publiekslezingen over de toekomst van waterbeheer georganiseerd.
- We werken met elkaar aan een uniform overzicht om vast te leggen welke details we willen vastleggen in onze applicatie om te komen tot een integrale informatievoorziening en daarmee inzicht te kunnen bieden hoe onze assets presteren. Deze assetdecompositie verwachten we Q3 af te ronden.
- We hebben na een zorgvuldig traject met alle betrokken van strategie tot onderhoud een keuze kunnen maken voor een onderhoudsmanagementsysteem welke onlangs is gecontracteerd. We kunnen komend kwartaal overgaan tot implementatie.
- We hebben alle onderhoudsprocessen geëvalueerd en bijgesteld voor eenduidige werkwijze die we kunnen implementeren bij het implementeren van de applicatie onderhoudsmanagementsysteem.
- Door de goede (droge) weersomstandigheden liggen we qua werk op koers qua planning binnen de onderhoudsvakgroepen.
- In opdracht aan onze interim SD, is het sturingsmodel van de organisatie tegen het licht gehouden en is de ambtelijke/bestuurlijke samenwerking bekeken. In de loop van dit jaar zullen we op basis hiervan, met verbetervoorstellen komen. Dit om de sturing en de samenwerking waar mogelijk te verbeteren.

Strategie en omgeving

Wat willen we bereiken?

Klimaatbestendig worden

We hebben in samenwerking met de provincie de Blauwe Omgevingsvisie (BOvi) 'Fryslân Klimaatbestendig 2050+' opgesteld. De BOvi is een langetermijnvisie voor een klimaatbestendige toekomst van het Friese watersysteem. De kaders van het Rijk over de sturende rol van water en bodem in de ruimtelijke ordening, zijn hierin vertaald naar Fryslân.

We gaan de komende jaren de BOvi concreter maken door deze te implementeren in ons beleid en in onze instrumenten. Aan het algemeen bestuur is beloofd om een BOvi-uitvoeringsprogramma te maken en dat te integreren in het Waterbeheerprogramma (WBP).

We zullen de BOvi ook inbrengen in processen van andere partijen die plannen maken voor de ruimtelijke ordening. We hebben de BOvi gebruikt als input bij de totstandkoming van het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG) en brengen deze in bij actualisering van de Provinciale Omgevingsvisie (POvi).

In 2025/2026 bepalen we in hoeverre een herijking van de BOvi opportuun is, bijvoorbeeld gezien klimaatscenario's. De BOvi geeft met name een visie op het thema "voldoende". We zullen deze visie op een later moment kunnen verbreden met "veilig" en "schoon" met een visie op waterkerende landschappen en een visie op de waterketen.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen leidraad weging waterbelang

Voortgang maatregel

We werken vanaf de zomer 2024 aan het opstellen van de Leidraad Weging Waterbelang, die in de plaats komt van de Leidraad Watertoets (2013). De weging van het waterbelang onder de Omgevingswet, ook wel bekend als de "watertoets", houdt in dat gemeenten bij het vaststellen van hun omgevingsplannen rekening moeten houden met de gevolgen voor het beheer van watersystemen. Voor het opstellen van de Leidraad zullen we sowieso heel 2025 nodig hebben om zowel op inhoud als proces een kwaliteitsslag te maken. We zullen daarna wijzigingen moeten doorvoeren in ons beleidshuis en ons interne proces ten aanzien van ruimtelijke plannen van derden moeten versterken. Vaststelling van de leidraad door het algemeen bestuur is gepland begin 2026. Dit is later dan eerst werd voorzien, omdat de complexiteit groter is dan eerst werd voorzien. In de tussentijd wordt gewerkt met de Leidraad zoals we die nu al hebben.

Wat willen we bereiken?

Klimaatneutraal worden

We passen ons niet alleen aan op de gevolgen van klimaatverandering, we streven er ook naar om onze eigen impact op klimaatverandering te verkleinen. Hiertoe hebben we een klimaatprogramma opgesteld, waarmee we energieneutraal, klimaatneutraal en circulair willen worden.

We streven naar verduurzaming, terwijl we ook moeten waarborgen dat onze energievoorziening betrouwbaar, beschikbaar en betaalbaar blijft. Ons werk vraagt veel energie en dan vooral elektriciteit. Energie is een strategisch onderwerp geworden voor ons als waterschap. We hebben te maken met netcongestie en de transportkosten stijgen door de grootscheepse uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet. Ook vanwege andere ontwikkelingen is de energieprijis de afgelopen jaren lastig voorspelbaar gebleken. Om grip te krijgen op de uitdagingen op dit terrein stellen we een energievisie op.

Het rapporteren over onze impact op mens en milieu, waaronder op het klimaat, wordt steeds belangrijker. Er is een toename van wet- en regelgeving die het organisaties verplicht om hierover transparant te zijn. Ook is er een groeiende druk vanuit publiek, banken en stakeholders om opener te zijn over de duurzaamheid van de activiteiten.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoeren en actualiseren klimaatprogramma

Voortgang maatregel

In ons klimaatprogramma is het streven om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Dat zijn we als we zo min mogelijk broeikasgassen uitstoten en de resterende uitstoot compenseren. Deze beleidsmaatregel staat op oranje vanwege de zorg over de maatregelen die we moeten nemen in onder andere de waterketen. Die zijn complex om uit te voeren en daar lopen we mogelijk vertraging op. Dat is inmiddels nu ook onderbouwd met de routekaart klimaatneutraal (zie plaatje hieronder): het terugdringen van lachgas en methaan en het duurzaam eindverwerken van slib zijn samen verantwoordelijk voor ruim de helft van onze klimaatvoetafdruk. De urgentie en het belang van hiervan is groot. Daarom zullen we nu al starten met voorbereiding opwek extra biogas conform besluit energievisie. Om straks te kunnen versnellen als het nodig is.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Bestuur en organisatie opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaardindeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 1e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Beheerinstrumenten watersystemen	124	-0	124	-0		124
Beheersinstrumenten waterkeringen	29	-0	29	4		34
Belastingheffing	3	-0	3	-0		3
Bestuur	185	-0	185	-0	75	260
Eigen plannen	487	-0	487	-0		487
Externe communicatie	440	-0	440	-0		440
Invordering	-0	-0	-0	-0		-0
Kostenplaatsen	298	-0	298	-0		298
Ondersteunende Beheerproducten	1.496	-0	1.496	-0	152	1.648
Plannen van derden	700	-0	700	-0		700
Totaal Baten	3.762	-0	3.762	4	227	3.993
Lasten						
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	-288	-0	-288	115		-174
Beheerinstrumenten watersystemen	-1.709	-0	-1.709	76	-24	-1.657
Beheersinstrumenten waterkeringen	-566	-0	-566	80	-7	-493
Belastingheffing	-3.449	-0	-3.449	-0	-5	-3.454
Bestuur	-6.562	-0	-6.562	55	-102	-6.610
Eigen plannen	-4.141	-308	-4.449	-186	-25	-4.660
Externe communicatie	-535	-0	-535	132		-403
Invordering	-1.882	-0	-1.882	-0		-1.882
Kostenplaatsen	-298	-0	-298	-1.609		-1.907
Ondersteunende Beheerproducten	-37.637	-1.000	-38.637	-13	-757	-39.408
Plannen van derden	-1.022	-0	-1.022	-16	-4	-1.042
Totaal Lasten	-58.088	-1.308	-59.396	-1.368	-924	-61.689
Reserves						
Bestemmingsreserves jaarrekening 2024		1.308	1.308	-0	-0	1.308
Totaal mutaties reserves		1.308	1.308	-0	-0	1.308
Saldo netto lasten	-54.326	-0	-54.326	-1.364	-697	-56.387

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte exploitatiekosten voor de opgave bestuur en organisatie liggen € 2.061.000 hoger. Dit wordt mede veroorzaakt door de eerdere toegelichte financiële gevolgen van de nieuwe CAO. De overige belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Ondersteunende beheerproducten:

Rente

De kapitaalbehoefte aan het begin van 2025 is lager dan eerder ingeschat. Hierdoor hoeft er minder te worden geleend. Dit zorgt voor € 152.000 aan lagere rentelasten. Daarnaast zijn er hogere rentebaten. Er is een lening verstrekt aan Wetterskip Fryslan Deelnemingen B.V. in verband met Windmolenpark Nij Hiddum-Houw. Daarnaast deelt Wetterskip in de rentebaten van het schatkistbankieren door het Noordelijk Belastingkantoor. De totale verwachte rentebaten bedragen € 287.000. In de Perspectiefnota 2026-2030 wordt voorgesteld om deze rentebaten met ingang van 2026 te begroten.

Garantstellingsprovisie

Wetterskip Fryslan ontvangt € 126.000 aan provisie omdat zij garant staat voor de geldlening van de Nederlandse Waterschap Bank (NWB) aan Windmolenpark Nij Hiddum-Houw. In de Perspectiefnota 2026-2030 wordt voorgesteld om de garantstellingsprovisie met ingang van 2026 te begroten.

Vervallen stelpost

De budgettaire ruimte in de stelpost van € 500.000 wordt niet aangewend en komt structureel te vervallen.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen de opgave van Bestuur en organisatie zorgt dat voor een mutatie van totaal € 1.364.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Mutatie reserves:

Bij de behandeling van de jaarstukken 2024 is besloten om € 1,3 miljoen uit bestemmingsreserves te onttrekken.

Lopende investeringen 2025

In onderstaande tabel is de eindewerk-inschatting per project weergegeven. De eindewerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afomingen en aanvullend krediet.

Lopende projecten

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindewerkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Vervanging hard- en software						
Laboratorium apparatuur						
Vervanging materieel, voertuigen en overig						
Totaal						

Projecten met een onder- of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindewerkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Naam project						

Totaal						

Toelichting op onder- of overschrijding

Verstrekkings 2025

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekkingen 2025

Verstrekkings zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten.

Vooruitlopend op het op te stellen plan van aanpak "realisatie klimaatdoelstellingen", welke naar verwachting in het voorjaar van 2025 gereed is, worden alleen aanvragen verwacht van projecten die al in voorbereiding zijn. Het resterende krediet zal worden doorgeschoven naar de komende jaren, zodat dit past bij de projecten die afkomstig zijn uit het plan van aanpak.

Excel-tabel

Verstrekkings investeringskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Oorspronkelijke begroting 2025		Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Emissieloos, energie neutraal en duurzaam	A	5.000	5.000	1.500	1.500	-3.500	-3.500
Klimaatadaptatiepad	B	500	500	250	250	-250	-250
Klimaatadaptatiepad GLB-NSP	A	500	500	500	500	0	0
Vervanging hard- en software	A	410	410	410	410	0	0
Vervanging materieel, voertuigen en overig	A	1.037	1.037	1.037	1.037	0	0
Laboratorium	A	216	216	216	216	0	0
Totaal		7.663	7.663	3.913	3.913	-3.750	-3.750

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

